

Beleidsplan hoogbegaafdheid

Christelijke Basisschool
Rehoboth
Moerkapelle

Gemaakt in: februari 2019

Herzien in: januari 2026

Bijgewerkt door: Brenda van Heeringen

Inhoudsopgave

1. Visie op het kind	Pagina 2
2. Doel	Pagina 2
3. Kerndoelen	Pagina 3
4. Hoogbegaafdheid	Pagina 3
5. Signalering	Pagina 5
6. Compacten en verrijken	Pagina 6
7. Plusgroep	Pagina 9
8. Vervroegde doorstroming	Pagina 10

Bijlage 1	Zijnsluik Tessa Kieboom	Pagina 13
Bijlage 2	Profielen hoogbegaafde kinderen	Pagina 14
Bijlage 3	Taxonomie van Bloom	Pagina 15
Bijlage 4	Model Novilo hoogbegaafdheid herkennen	Pagina 16

Dit protocol beschrijft onze visie op hoogbegaafdheid, de mogelijkheden die wij kunnen bieden aan de doelgroep en de vertaling naar de dagelijkse praktijk in school.

1. Visie

Ieder kind is uniek. Het heeft z'n eigen mogelijkheden en interesses. Wij delen de kinderen in naar leeftijd en hanteren het leerstofjaarklassensysteem. Binnen de groep willen wij zo veel als mogelijk is rekening houden met verschillen.

Onderwijs bereidt kinderen voor op hun taak in de maatschappij. Het gaat daarbij om het opdoen van kennis, het aanleren van vaardigheden én zeker ook het ontwikkelen van een juiste attitude in de ontmoeting met God en met de ander. Ons onderwijs richt zich dan ook op het hart, het hoofd en de handen.

Dat betekent dat kinderen die meer uitdaging nodig hebben dan het reguliere aanbod deze structureel en in een doorgaande lijn krijgen. Het gaat hierbij met name om uitdaging van een hogere denkorde. Dit aanbod sluit aan bij hun zorgvraag. Dit gebeurt in de eigen groep en/of daarbuiten. Dit protocol beschrijft het beleid ten aanzien van het aanbod in de eigen groep, in de plusgroep en schoolbreed.

2. Doel

Proces

Ieder kind moet optimaal tot bloei kunnen komen door zijn gaven en talenten te gebruiken. Naast welbevinden is uitdaging op cognitief gebied nodig. De leerling moet geprikkeld worden om tot leren te komen. Daarbij is ons uitgangspunt dat de leerling gemotiveerd is om zijn werk te doen. Daarnaast streven we naar eigenaarschap van het werk van de leerling. Het is belangrijk dat het klassenmanagement goed op orde is. Dit betekent dat zelfstandigheid van de leerlingen vergroot wordt. Hierdoor ontstaat meer tijd voor de begeleiding van kinderen die extra aandacht nodig hebben bij verlengde instructie én bij verrijking.

Aanbod

Wij streven naar een ononderbroken ontwikkeling bij het aanbod in de groepen 1-8. In onze school is een rijk aanbod voor rekenen, taal en spelling evenals voor vakoverstijgende opdrachten. Het streven is dat de leerling vanaf groep 3 aan een eigen leerdoel werkt bij het werken in de verrijkingsmap en in de plusklas. Hierbij gaat het zowel om werken aan vaardigheden als aan praktische doelen. Bij de overdracht is het van groot belang dat het pluswerk wordt overgedragen en dat duidelijk is aan welke vaardigheden gewerkt wordt. Ook de aanpak wordt hierin meegenomen. In de groepen 1 en 2 wordt in 3 niveaus gewerkt waarbij de onderwijsassistent wordt ingezet in de klas. De leerkracht werkt met het meer- en weergroepje.

Uitvoering

Kinderen met verrijkingswerk hebben een map met opdrachten, naast het pluswerk dat de methode biedt. Hiervoor is tijd, omdat de basisvakken worden gecompact. De leerling moet vaardigheden ontwikkelen om individueel en samen aan een taak te kunnen werken. Dit werk wordt begeleid en gecontroleerd. Resultaten worden vastgelegd. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor het aanbieden, begeleiden en beoordelen van het werk van de hoogbegaafde leerling. Onderwijsassistenten bieden ondersteuning bij begeleiding van het verrijkingswerk. De coördinator

hoogbegaafdheid kan altijd gevraagd worden mee te denken. De intern begeleider is op de hoogte van keuzes die hiervoor gemaakt worden.

3. Kerndoelen

Vanuit de overheid gelden vaststaande kerndoelen waaraan het onderwijs op school moet voldoen. Wij geven ons onderwijs vorm en inhoud met het oog op deze kerndoelen. Elk kind moet met zijn eigen gaven en talenten kunnen groeien, uitgaande van zijn mogelijkheden. Het onderwijsaanbod in en buiten de klas wordt zo goed mogelijk op de leerling afgestemd. Op school gelden vijf belangrijke kernwaarden: liefde, veiligheid, verantwoordelijkheid, samen en talentontwikkeling. Vanuit deze waarden zorgen we ervoor dat de leerlingen kunnen leren en ontwikkelen. Deze kernwaarden gelden voor alle leerlingen, dus ook voor (hoog)begaafde kinderen.

Liefde:	De leerling voelt zich gezien in zijn persoonlijkheid en zijn mogelijkheden. Hij moet ervaren dat je mag zijn zoals je bent. Door Jezus Christus mogen we ons, door genade, geliefd weten in God.
Veiligheid:	Binnen de kleine groep van de plusklas, en ook daarbuiten, durft de leerling zijn mening te verwoorden en feedback te krijgen. Daardoor leert de leerling om te gaan met zijn ontwikkelpunten. Een leerling leert dat fouten maken mag en zo zijn eigenheid laat zien en zijn 'hoofd boven het maaiveld uit te steken'.
Verantwoordelijkheid:	De (hoog)begaafde leerling zet zich goed in voor zijn (huis)werk en is daar zelf verantwoordelijk voor. Hij voelt zich mede-eigenaar van zijn leerproces. Ook draagt hij goede zorg voor de materialen van school.
Samen:	De leerling gaat positief om met andere leerlingen. Hij accepteert dat hij een andere mening en ander inzicht kan hebben. De plusklas biedt ruimte voor contact met peers, ontwikkelingsgelijken. Ook samenwerken krijgt aandacht. In het samenwerken leren de leerlingen gebruik te maken van elkaars kwaliteiten.
Talentontwikkeling:	De (hoog)begaafde leerling zet zijn gekregen gaven en talenten in. Daarbij realiseert hij zich dat andere leerlingen uitblinken op ander gebied. De leerling ervaart dat hij ook leerpunten heeft en probeert door goede inzet en strategie tot goede resultaten te komen. Daarbij geldt de regel: $T \times I \times S = R$ (Talent x Inzet x Strategie = Resultaat)

4. Hoogbegaafdheid

Zo'n 2,5 % van alle leerlingen is hoogbegaafd. Er zijn diverse theoretische modellen die aangeven welke factoren en kenmerken hierbij een rol spelen. Alle modellen geven aan dat zowel intelligentie, persoonlijkheidskenmerken en omgevingsfactoren van een kind van groot belang zijn voor het al dan niet tot uiting komen van hoogbegaafdheid. Meer- en hoogbegaafde kinderen hebben een specifieke onderwijsbehoefte die aansluit bij hun denkniveau en waarbij hun creatieve denken geprikkeld wordt. Aansluiten bij het denkniveau van de leerling zal zorgen dat de leerling zich kan ontwikkelen. Een deel van de hoogbegaafde leerlingen presteert onder hun niveau. Hier zijn verschillende oorzaken voor. Het is belangrijk om de hogere denkkorden te gebruiken (analyseren, evalueren, creëren). Daarnaast is het belangrijk dat een leerling het onthouden, begrijpen en toepassen op hun

niveau eigen maakt. Bij hoogbegaafde kinderen komen vaak leereigenschappen naar voren die iets zeggen over de manier waarop kind leert. Bij kleuters gaat de ontwikkeling sprongsgewijs. Daarom is het bij hen vaak niet duidelijk of een kind hoogbegaafd is. We spreken daarom over een ontwikkelingsvoorsprong.

Bij het vermoeden van hoogbegaafdheid kijken we naar meerdere aspecten. Het gaat om diverse leer- en persoonlijkheidseigenschappen.

Bij leereigenschappen gaat het om:

- Snel zijn van begrip
- Maken van grote denk- en leerstappen
- Beschikken over een goed geheugen
- Hebben van een brede algemene interesse en kennis
- Beschikken over een groot probleemoplossend vermogen
- In staat zijn om verworven kennis toe te passen
- In staat zijn om nieuwe kennis te verbinden aan oude kennis

Bij persoonlijkheidseigenschappen gaat het om:

- Taalvaardig zijn en kunnen spelen met taal
- Komen met creatieve en originele oplossingen
- Geestelijk vroegrijp zijn
- Houden van uitdagingen
- Beschikken over een groot doorzettingsvermogen
- Op een gezonde manier perfectionistisch zijn ingesteld
- Behoeft aan autonomie
- Beschikken over vermogen tot (zelf)reflectie
- Sociaal competent zijn

(Bron: DHH, Van Gerven & Drent, 2011)

Niet alle kenmerken komen bij deze leerlingen voor. Meer- en hoogbegaafde leerlingen verschillen van elkaar. We onderscheiden zes types hoogbegaafde leerlingen. Deze zes profielen, ontwikkeld door Betts en Neihart (2010), zijn te vinden in bijlage 2.

Naast deze kenmerkende leer- en persoonlijkheidseigenschappen spreken we van hoogbegaafdheid als een leerling een IQ van 130 of meer heeft.

5. Signalering

Intake vragenlijst kleuters

Voordat een leerling start op onze school, vullen de ouders thuis de intake vragenlijst in. Hierin komt expliciet vragen aan de orde over hoogbegaafdheid. Als er vermoedens van hoogbegaafdheid zijn, of in de familie voorkomen, wordt dit als aantekening opgenomen in Parnassys. Dit doet de teamleider onderbouw. Dit wordt gecommuniceerd met de coördinator hoogbegaafdheid.

Menstekening

Een kleuter die begint in groep 1 maakt een menstekening. Dit gebeurt binnen 6 dagen om te voorkomen dat de leerling het tekenen kopieert van een andere leerling. De groepsleerkracht laat deze tekening beoordelen door de specialist hoogbegaafdheid (HB). In Parnassys wordt de score en bijbehorende leeftijdsindicatie genoteerd. De IB wordt op de hoogte gebracht van de resultaten.

Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid

We werken met het signaleringsinstrument DHH: het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (Van Gorcum). Alle informatie met betrekking tot (vermoedens van) meer- en hoogbegaafdheid worden bij de overdracht gedeeld.

Quickscan

Op vaste momenten in de schoolloopbaan van de leerling wordt de quickscan afgenomen: 6 weken na instroom in groep 1, oktober groep 3 en april groep 5. In groep 3 is de manier van werken wezenlijk veranderd ten opzichte van groep 1. Hierdoor kan ander leergedrag bij de leerling zichtbaar worden. Eind groep 5 heeft een subtiele verschuiving in het leerstofaanbod plaatsgevonden namelijk van gericht zijn op reproductie naar meer inzichtelijke vaardigheden. (S. Drent en E. van Gerven). De vragen die hierbij worden ingevuld helpen om kinderen met hoogbegaafdskenmerken eerder te signaleren. De leerkracht van groep 1, 3 en 5 vult deze scan in voor de hele klas. Het is belangrijk dat elke leerkracht bekend is met de quickscan. Daarom vullen de leerkrachten van groep 2, 4, 6, 7 en 8 deze scan voor ten minste vijf leerlingen in. Dat gebeurt in april/mei. Naar aanleiding van de groepsbespreking kan ook het advies gegeven worden om de quickscan in te vullen. Bij een opvallende uitslag volgt een consequentie. Een kleuter wordt geplaatst in het meergroepje. Leerlingen uit groep 3-8 krijgen in de klas de verrijkingsmap. De materialen uit de plusbox kunnen hiervoor gebruikt worden. Als er meer nodig is, kunnen we de signalering in DHH vervolgen.

Daarnaast wordt het Zijnsluik (zie bijlage 1) van Tessa Kieboom gebruikt als hulpmiddel voor het herkennen van hb-kenmerken.

Signalering

De signalering wordt ingezet als een leerling is opgevalen met de quickscan. In overleg met de specialist HB wordt al dan niet besloten de signalering in te zetten. Deze bestaat uit een vragenlijst voor ouders en leerkracht, algemene informatie over de leerling en LVS-scores i.c.m. vaardigheidsscores. De leerkracht communiceert dit met de ouders. Na het invullen beoordeelt de specialist HB deze gegevens en bespreekt deze eerst met de leerkracht. Bij bijzonderheden wordt dit besproken met de IB. In alle andere gevallen zal het meegedeeld worden aan de IB. Indien nodig wordt de leerling in de plusklas geplaatst. De specialist HB beslist, in overleg met de IB en groepsleerkracht, plaatsing en afronding van de plusklas.

Diagnostiek

Bij handelingsverlegenheid kan de module diagnostiek worden ingezet. Een andere mogelijkheid is een IQ-onderzoek bij het kind te laten doen door een psycholoog. Het is belangrijk dat dit wordt gedaan door iemand met kennis van hoogbegaafdheid. Het besluit voor deze stap wordt in overleg met de groepsleerkracht, IB en specialist HB genomen.

6. Compacten en verrijken

Compacten

Onder compacten van de leerstof verstaan we het schrappen van onnodige herhaling- en oefenstof uit het reguliere programma. Op deze manier ontstaat er tijd om het leerstofaanbod te verbreden, verdiepen en te verrijken.

Compacten is noodzakelijk (Bronkhorst & Drent, 2001). In de eerste plaats omdat we willen aansluiten bij de leereigenschappen van begaafde kinderen. Deze leereigenschappen hangen samen met hun hoge intellectuele capaciteiten. Dit heeft gevolgen voor de manier waarop de leerstof wordt aangeboden.

Deze leerling:

- heeft minder behoefte aan instructie
- heeft behoefte aan een top-down aanbod
- heeft behoefte aan instructie op zijn niveau
- heeft niet of nauwelijks behoefte aan herhalingsstof
- kan toe met minder oefenstof
- kan grotere leerstappen nemen
- is sneller klaar met zijn werk

Door de leerstof te compacten, houd je rekening met de leerbehoeften van de begaafde leerling. Problemen als demotivatie en onderpresteren kunnen daardoor voorkomen worden.

In de tweede plaats komt hierdoor tijd vrij voor het werken aan verrijkingsopdrachten.

Hoogbegaafde leerlingen hebben behoefte aan open vraagstellingen en leerstof die een beroep doet op hun probleemoplossend vermogen en creatief denken.

Individueel compacten is gebaseerd op de behoeften van de individuele leerling. Daarvoor neem je de volgende stappen:

Stap 1. Je selecteert de leerlingen die in aanmerking komen voor compacten (zie ook criteria).

Stap 2. Je maakt een selectie van de oefenstof van dat blok (zie eerste of tweede leerlijn).

Stap 3. De leerling doet altijd mee met uitleg van nieuwe stof.

Stap 4. De leerling maakt de toets van het blok.

Of:

Stap 1. Je selecteert de leerlingen die in aanmerking komen voor compacten (zie ook criteria).

Stap 2. Je neemt de schaduwtoets af aan het begin van een nieuw blok.

Stap 3. Je stelt vast welke onderdelen van de leerstof beheerst worden.

Stap 4. Je maakt een selectie van de oefenstof van dat blok.

Stap 5. De leerling doet altijd mee met uitleg van nieuwe stof.

Stap 6. De leerling maakt de toets van het blok.

Schoolbreed compacten is gebaseerd op een leerlijn die per methode vastligt. Deze zet je in voor meerdere kinderen met dezelfde leereigenschappen.

Criteria

Voordat het besluit genomen kan worden om met het compacten te starten is er voldaan aan de volgende criteria:

- De leerling zit in groep 3 of hoger

- De leerling scoort bij methode onafhankelijke toetsen minimaal twee keer achter elkaar niveauwaarde van 4,5
- De leerling scoort goed (90% norm) bij methode afhankelijke toetsen
- De leerling heeft een opvallende score bij de signalering in DHH
- De leerling is gemotiveerd en in staat om zelfstandig te werken
- De groepsleerkracht en IB-er (en HB-specialist bij vermoedens van onderpresteren) hebben afgesproken om voor deze leerling te gaan compacten en verrijken
- De aanpak wordt verwoord in het groepsplan en (telefonisch) besproken met ouders
- Bij de overdracht wordt dit doorgegeven en gelijk voortgezet

Het is belangrijk dat zowel de tragere hb-leerlingen als onderpresteerders aan verrijkingswerk toekomen. Dat betekent dat zij hun werk ook gecompact aangeboden moeten krijgen. Daarom zal in sommige situaties afgeweken worden van bovenstaande criteria. In hoofdstuk 8 wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Drent & Van Gerven hebben in 2001 onderscheid gemaakt tussen twee leerlijnen. De eerste lijn is geschikt voor begaafde leerlingen. De tweede lijn voor hoogbegaafde leerlingen.

Eerste leerlijn:

- Meedoen met belangrijke instructiemomenten
- Schrappen 25-50% van de oefenstof

Tweede leerlijn:

- Meedoen met instructie bij nieuwe elementen in de leerstof
- Schrappen 50-75% van de oefenstof

Dit kan op de volgende manier:

Op basis van de resultaten op de methodetoetsen en de LVS toetsen volg je of de prestaties van de leerling op niveau blijven. Als dat niet zo is, bekijk dan of de leerling meer oefenstof nodig heeft of dat er andere factoren een rol spelen.

Verrijken

De kinderen die het werk gecompact aangeboden krijgen, moeten ander werk krijgen dat verrijkend is. Dit werk moet in de zone van naaste ontwikkeling zitten. Dit maakt de leerling in de tijd die is vrijgekomen door een compact aanbod. Compacten en verrijken gaan altijd samen op. Het is goed om verrijkingswerk te kiezen dat aansluit bij het vakgebied waarvoor gecompact wordt. Taken die inspelen op motivatie en aanleren van vaardigheden hebben de voorkeur. Vraag je steeds af: (hoe) is het verrijkend voor de leerling? Daarnaast is het belangrijk dat er duidelijke eisen worden gesteld aan het werk. De leerkracht heeft de rol van coach bij het verrijkingswerk. Zelfstandigheid is belangrijk, maar een leraar die uitlegt, begeleidt, stimuleert en feedback geeft net zo goed. Daarnaast verdient het proces, naast het product, ook aandacht.

Verrijkende leerstof moet voldoen aan bepaalde voorwaarden. Naast het extra werk van de methode hebben deze leerlingen behoefte aan verrijkingswerk waarbij een beroep wordt gedaan op creatief

en analytisch denken. Hogere orde denkvaardigheden moeten hierbij aan bod komen: analyseren, evalueren en creëren. Een manier om deze manieren van denken aan te spreken is het inzetten van de Taxonomie van Bloom (zie bijlage 3). Deze vorm van denken is geschikt voor alle hoogbegaafde kinderen. Slimme kleuters hebben daarnaast veel behoefte aan open vragen, doorvragen, meerdere oplossingen bedenken en originaliteit (bedenk een nieuwe manier om...). Een handige werkwijze bij kleuters en oudere kinderen om aan deze behoeften te voldoen zijn de Denksleutels. In kleutergroepen wordt d.m.v. Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO) ingespeeld op de leerbehoefte van de leerling. Ook door middel van het verrijken van hoeken wordt een kleuter uitgedaagd in zijn ontwikkeling. Daarbij biedt het boek 'Kleuters die nét iets meer kunnen' van Ann Meersman een goed handvat om dit te realiseren. Dit boek is op school aanwezig.

Criteria

Het verrijkingswerk moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Een beroep doen op creativiteit
- Een hoog abstractieniveau
- Een hoge mate van complexiteit
- Meerwaarde bieden t.o.v. reguliere lesstof
- Een beroep doen op de zelfstandigheid van de leerling
- Het uitlokken van een reflectieve houding
- Een beroep doen op metacognitieve vaardigheden
- Het uitlokken van interactie

De plusbox biedt veel mogelijkheden om de leerling te verrijken. Daarnaast biedt het materiaal een doorgaande lijn voor rekenen, taal en spelling voor groep 3-8. Verder is in school meer materiaal, met name vakoverstijgende opdrachten, te vinden. Een overzicht van ideeën voor verrijkingsmateriaal is te vinden op SharePoint: docent -> plusklas -> verrijkingsmateriaal. Daarnaast is de mogelijkheid om op school deel te nemen aan de Kangoeroewedstrijd en de Beverwedstrijd. Deelname aan het Klasje op de Erasmus Universiteit Rotterdam in groep 7 of 8 valt ook onder de mogelijkheden die worden aangeboden.

7. Plusklas

Onze school biedt de mogelijkheid om kinderen buiten de klas te laten werken. In deze verrijkingsgroepen worden (hoog)begaafde leerlingen samengebracht 'met de bedoeling hen bij hun mogelijkheden passende doelen te realiseren op (metra)cognitief, sociaal en creatief gebied. Dit samenbrengen gebeurt vanuit de visie dat intensieve contacten met ontwikkelingsgelijken (peers) noodzakelijk zijn om tot een gelukkige, evenwichtige hoogbegaafde volwassene te ontwikkelen.' (Janson 2009, Drent & Van Gerven 2007)

De doelgroep die in de plusgroep wordt geplaatst bestaat uit hoogbegaafde leerlingen, waarbij we zes profielen onderscheiden:

- De zelfstandig leerling
- De succesvolle leerling
- De drop-out leerling
- De leerling met leer- en/of gedragsproblemen
- De onderduikende leerling
- De uitdagende leerling

(Betts & Neihart, 2010, zie bijlage 2)

In ieder geval horen hoogbegaafde leerlingen die belemmeringen ervaren, thuis in de plusklas. De zelfstandige en succesvolle leerlingen kunnen prima door de groepsleerkracht begeleid worden. Als

er ruimte over is in de plusklas is het aan te bevelen dat ook zij erin meedraaien (peers). Dat geldt tevens voor kinderen die niet alle profielkenmerken vertonen. De plusklas biedt met name extra zorg aan kinderen die dat nodig hebben. We gebruiken het 'Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid' (DHH) om duidelijk te krijgen of het kind gebaat is bij een specifieke, pedagogische aanpak in de plusklas dan wel om didactische aanpassingen in de eigen groep (zie ook hoofdstuk 5 Signaleren).

Maximaal 12 kinderen worden per plusgroep begeleid. Voor de kleutergroepen geldt een maximum van 8 kinderen. Urgentie vormt hierbij een uitzondering.

Aanbod

1. Het kind op eigen niveau uitdagen en stimuleren door het juiste cognitieve leermateriaal aan te bieden
 2. Het kind leren het eigen leerproces aan te sturen (metacognitieve vaardigheden)
 3. Aanleren van vaardigheden zoals: samenwerken, luisteren naar elkaar, zich kunnen inleven in anderen, herkennen en hanteren van eigen gevoelens, omgaan met begaafdheid.
- Kortom: LEREN LEREN, LEREN PLANNEN, LEREN LEVEN.

Het aanbod in de plusklas bestaat uit activiteiten met de volgende eigenschappen:

- Behalve het 'wat' ook het 'hoe'
- Moet een beroep doen op de creativiteit
- Open opdrachten bevatten
- Een hoog abstractieniveau hebben
- Een hoge mate van complexiteit hebben
- Meerwaarde bieden ten opzichte van de reguliere lesstof
- Stimuleren tot een onderzoekende houding
- Een beroep doen op de zelfstandigheid van de leerling
- Een reflectieve houding uitlokken
- Een beroep doen op metacognitieve vaardigheden
- Uitlokken tot interactie

Verantwoordelijkheid en communicatie

De activiteiten in de plusklas worden gecoördineerd door de plusklasleerkracht.

De plusklasleerkracht maakt voor kinderen uit de plusklas een hulpplan 'extra uitdaging'. De leerkracht kan op deze manier zien aan welke onderwerpen en opdrachten wordt gewerkt. Daarnaast is in dit plan het eigen leerdoel van de leerling te vinden (vanaf groep 5). De plusklasleerkracht deelt bijzonderheden met de leerkracht. Dat gebeurt andersom ook. Het is wenselijk dat er met enige regelmaat contact is tussen de leerkracht en plusklasleerkracht over de voortgang in de plusklas.

Aan het eind van het schooljaar wordt een rapport opgesteld voor de plusklasleerling. Tienminutengesprekken met ouders van leerlingen uit de plusklas worden ook door de plusklasleerkracht gevoerd. Bij bijzonderheden neemt de plusklasleerkracht tussentijds contact op met de ouders. Bij het besluit een kind uit de plusklas te plaatsen, zal de plusklasleerkracht dit gesprek voeren. De groepsleerkracht blijft verantwoordelijk voor de leerling in de plusklas. De resultaten van de signalering met DHH zullen steeds met de groepsleerkracht en ouders gecommuniceerd worden. De specialist HB zal daarbij een concept-mail aanleveren en zorgen voor de nodige documenten, zoals een uitdraai met gegevens van DHH.

Zie ook protocol plusklas.

8. Vervroegde doorstroming

We streven ernaar dat alle leerlingen goed in hun vel zitten en aangesproken worden op hun cognitieve mogelijkheden. Dit gebeurt met name in de groep door het werk te compacten en te verrijken. Daarnaast bieden we een (gedeelte van een) dagdeel plusklas aan. Voor sommige leerlingen is dit niet voldoende.

Een groep overslaan

Hoewel we streven de leerling bij leeftijdsgenoten in de groep te plaatsen, kan het soms nodig zijn om een leerling vervroegd te laten doorstromen naar een hoger leerjaar. Er is in deze gevallen sprake van leertijdverkorting. Bij ons op school zijn we terughoudend in het vervroegd doorstromen van een leerling. Voorwaarden om aan vervroegde doorstroming te voldoen is dat het gaat om een leerling met hoge cognitieve capaciteiten. Ook het sociaal-emotionele aspect weegt mee. Onder andere als een leerling geen aansluiting heeft bij zijn groepsgenoten. (Drent & Van Gerven, 2012) Om tot dit besluit te komen, worden de volgende stappen doorlopen.

1. Signalering

Er wordt een voorsprong in de ontwikkeling ontdekt. Als gevolg hiervan worden de IB en HB-specialist op de hoogte gesteld. Met de betrokkenen (leerkracht, IB en HB-specialist) wordt overlegd op welke manier deze leerling wordt uitgedaagd en welke mogelijkheden er nog binnen de eigen groep zijn.

2. Contact met ouders

De groepsleerkracht bespreekt met de ouders de signalering en wordt geïnformeerd over het welbevinden van de leerling en de verwachtingen van de ouders van school.

3. Niveau bepalen

Blijkt dat de leerling in en buiten de klas niet voldoende uitgedaagd kan worden en zien de ouders dat de leerling onder zijn niveau werkt, dan onderzoekt de leerkracht het niveau van de leerling met Cito's. Dit gebeurt in groep 1 door leerdoelen van groep 2 af te nemen. In groep 2 door het groep 3-rijpheidsprotocol in te vullen. In groep 3-8 door de leerling door te toetsen. In alle gevallen wordt de Versnellingswenselijkheidslijst (Lianne Hoozeveld) ingevuld.

4. Argumentatie

De groepsleerkracht, IB en HB-specialist zetten alle voor- en tegenargumenten op een rij. Dit geldt zowel voor cognitief als emotioneel gebied.

5. Gesprekken betrokkenen

De motivatie van de leerling en leerkracht van de ontvangende groep wordt meegenomen in het besluit. De IB, HB-specialist en huidige leerkracht gaan met ouders in gesprek om een beslissing te nemen over de vervroegde doorstroming. MT en IB zijn verantwoordelijk voor het besluit.

6. Overgang voorbereiden

Bij een positief besluit wordt de leerling begeleid, mogelijk door een OA, om hiaten in de stof in te halen. Deze stof wordt gecompact aangeboden. De ontvangende leerkracht is hier ook bij betrokken.

7. Leerling stroomt door

De leerling stroomt door naar de nieuwe groep. Dit kan eventueel geleidelijk door eerst een aantal dagdelen naar de nieuwe groep te gaan. Zo nodig wordt ook de desbetreffende plusklasleerkracht op de hoogte gesteld door de IB.

De meest voorkomende situatie is een verkorte kleuterperiode. Afhankelijk van de ontwikkelingsfase van de leerling beoordelen we of een aanpassing in het onderwijsaanbod nodig is.

Twee leerstofjaren in één jaar

Een andere vorm van vervroegde doorstroming is twee leerstofjaren in één leerjaar aanbieden. Zo voorkom je hiaten in de leerstof. Je kiest deze vorm als de leerling een sociaal-emotionele voorsprong heeft op de huidige groep maar de didactische voorsprong niet zodanig is dat hij direct door kan stromen naar de volgende groep. (Passend onderwijs voor begaafde leerlingen, Drent & Van Gerven 2012)

In alle gevallen van versnellen wordt een individueel ontwikkelingsplan opgesteld. Voor en met de leerkracht wordt het format 'versnellen' ingevuld in Parnassys. Dit geeft zowel de leerkracht als andere betrokkenen duidelijkheid in het begeleiden van deze leerling. Een goede begeleiding, ook na versnelling, is van essentieel belang voor het slagen ervan.

Tenslotte

De commissie hoogbegaafdheid zorgt dat het onderwerp hoogbegaafdheid jaarlijks aandacht krijgt van het hele team. Met elkaar zorgen we voor een adequate aanpak voor hoogbegaafde kinderen bij ons op school. De commissie hoogbegaafdheid zal daarbij steeds betrokken zijn. Hulp van externe specialisten op dit gebied zullen ook worden uitgenodigd. In de jaren erna zal jaarlijks het beleid en de organisatie worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgesteld. Daarnaast zal twee keer per jaar op tussenevaluaties het aanbod voor hoogbegaafden aandacht krijgen. Bij het opstellen van het meerjarenplan, eens in de vier jaar, zullen zowel doel als visie worden geëvalueerd.

Bijlage 1

Zijnsluik Tessa Kieboom

Bijlage 2

Profielen hoogbegaafde leerlingen – Betts en Neihart (2010)

<u>De zelfstandige leerling</u> -goede sociale vaardigheden -werkt zelfstandig -ontwikkelt eigen doelen -doet mee -werkt zonder bevestiging -werkt enthousiast voor passies -creatief -neemt risico -komt op voor eigen opvattingen.	<u>De succesvolle leerling:</u> -perfectionistisch -goede prestaties -zoekt bevestiging van leerkracht -vermijdt risico -accepterend en conformerend -afhankelijk
<u>De drop-out</u> -creatief -isoleert zichzelf -maakt taken niet af -bekritiseert zichzelf en anderen -werkt inconsistent -verstoort, reageert af -presteert gemiddeld of onder	<u>De leerling met leer- en/of gedragsproblemen:</u> -werkt inconsistent -presteert gemiddeld of onder -verstoort of reageert af
<u>De onderduikende leerling:</u> -ontkent begaafdheid -doet niet mee in programma's voor begaafde leerlingen -vermijdt uitdaging -zoekt sociale acceptatie -wisselt in vriendschappen	<u>De uitdagende leerling:</u> -corrigeert de leerkracht -stelt regels ter discussie -is eerlijk en direct -grote stemmingswisselingen -vertoont inconsistente werkwijzen -slechte zelfcontrole -creatief -voorkeur voor activiteit en discussie -komt op voor eigen opvattingen -competitief

Bijlage 3

Taxonomie van Bloom

BLOOM'S TAXONOMY

Creëren

Genereer nieuwe ideeën, producten, of standpunten.

Ontwerp, bouw, plan, produceer, vindt uit.

Evalueren

Neem een goed overwogen besluit, bepaal wat de volgende stap is en beoordeel.

Check, voorspel, geef kritiek, experimenteer, besluit, overtuig, beveel aan, vat samen

Analyseren

Deel de informatie op om bedoeling, betekenissen en verbanden te herkennen.

Splits, verdeel, verklaar, geef rangorde, vergelijk, verbindt

Gebruiken

Gebruik de informatie in een nieuwe situatie.

Pas toe, demonstreer, illustreer, toon aan, los op, verander, experimenteer, ontdek

Begrijpen

Leg een begrip of concept uit.

Interpreteer, vat samen, beschrijf, maak een rangorde, groepeer, leg verbanden

Onthouden

Herinneren van informatie.

Kennis, definieer, vertel, beschrijf, benoem, verzamel

Bijlage 4

Niet-cognitieve gedragskenmerken (Novilo)

